

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.5>**Лега О.В.**

кандидат економічних наук, доцент
Полтавський державний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0989-8000>

Канцедал Н.А.

кандидат економічних наук, доцент
Полтавський державний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2050-7015>

Пешков А.М.

аспірант
Полтавський державний аграрний університет

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено методичні та організаційні аспекти інвентаризації, роль її учасників і ключові етапи процесу. Особливу увагу приділено практичним аспектам впровадження інвентаризації в діяльність підприємств. Зокрема, розглянуто механізми вдосконалення облікових і контрольних процедур, такі як запровадження внутрішніх аудитів, покращення взаємодії між підрозділами, стимулювання працівників і інтеграція сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Це дозволяє не лише зменшити трудомісткість обліково-аналітичних робіт, але й підвищити швидкість та якість реагування на зміни в обліковому середовищі. Запропоновані рекомендації спрямовані на підвищення ефективності управління активами, збереження матеріальних цінностей і забезпечення фінансової стійкості підприємств у конкурентних економічних умовах. Результати дослідження можуть бути корисними як для практиків, так і для науковців у сфері бухгалтерського обліку та фінансового контролю.

Ключові слова: інвентаризація, фінансова стійкість, контроль, внутрішній аудит, майно, майновий стан, управління.

Постановка проблеми. Управління активами та зобов'язаннями підприємства потребує застосування облікових методів, які відображають його майновий стан та фінансову звітність. Одним з ефективних методів є інвентаризація. Актуальність теми обумовлена важливістю інвентаризації як одного з ключових інструментів підвищення фінансової стійкості підприємства. У сучасних умовах, коли податкове та бухгалтерське законодавство постійно змінюється, підприємства зобов'язані адаптувати свої облікові методи для забезпечення прозорості і точності фінансової звітності. Інвентаризація дозволяє точно оцінити майновий стан підприємства, виявляти ризики, пов'язані з можливими втратами активів, і сприяє ухваленню ефективних управлінських рішень. Її роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства набуває особливого значення в умовах економічної нестабільності та конкурентного тиску.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвентаризації активів, капіталу та зобов'язань є темою, що привертає увагу багатьох дослідників, практиків та бухгалтерів-експертів [1–12].

Дослідження Височан О., Височан О. та Коркішко В. [1] висвітлює ключові аспекти організації інвентаризації запасів у специфічних умовах воєнного стану. Проаналізовано зміни у вітчизняному законодавстві, прийняті у 2022 році, які впливають на процедуру інвентаризації внаслідок російської агресії. Розглянуто особливості інвентаризації специфічних категорій запасів, зокрема в умовах, коли підприєм-

ства розташовані на окупованих територіях або в зоні бойових дій. Запропоновано алгоритм відображення результатів інвентаризації у звітності таких підприємств, а також представлено порядок списання запасів, які були знищені чи пошкоджені під час воєнних дій.

У статті Дубініної М.В. та Багіної М.О. [2] розглянуто ключові теоретичні аспекти інвентаризації запасів, зокрема для аграрних підприємств. Виокремлено головні особливості проведення інвентаризації в цій сфері, що враховують специфіку сільськогосподарської діяльності. Установлено чіткий алгоритм проведення інвентаризації, який дозволяє ефективно контролювати наявність і рух цінностей.

Основні результати дослідження Красуцького В.В. [3] стосуються вивчення документального відображення результатів інвентаризації майна боржника у рамках справи про банкрутство. Виявлено, що питання правового регулювання інвентаризації для підприємств, визнаних банкрутами, залишаються недостатньо вивченими. Особливу увагу приділено відсутності конкретних правових норм для проведення інвентаризації таких підприємств, хоча обов'язкова річна інвентаризація є загальною вимогою.

Результати дослідження Марушко Н.С. [4] вказують на необхідність створення ефективної системи внутрішнього контролю для виявлення та запобігання фінансовому шахрайству. Встановлено, що шахрайство має різні форми і негативно впливає на фінансову безпеку підприємств. Основні категорії шахрайства включають зловживання активами, фальсифікацію

фінансової звітності та корупцію. Проаналізовано сучасні інструменти запобігання шахрайству, включаючи внутрішній контроль, аудит, захист інформації та інші заходи.

Прокопенко О., Божкова В., Богачов Д. [5] вказують на важливу роль внутрішнього контролю в процесі формування та реалізації ринкової стратегії підприємства. Встановлено, що внутрішній контроль є необхідним для систематичного нагляду та оцінки діяльності підприємства, що забезпечує відповідність стратегії початковому плану та можливість внесення коригувань у разі потреби. Ефективний внутрішній контроль допомагає виявляти та запобігати ризикам, що, в свою чергу, гарантує стабільність підприємства і підтримку його позицій на ринку.

Сакун А. [6] наголошує на важливості внутрішнього контролю як ключового елементу інформаційної системи управління підприємством. Встановлено, що внутрішній контроль дозволяє ефективно моніторити та оцінювати показники діяльності підприємства, що є важливим для прийняття управлінських рішень.

Фрундіна Л., Артюх О. у статті [7] підтверджують важливість інвентаризації як одного з ключових методів бухгалтерського обліку та фінансово-господарського контролю. Встановлено, що ефективність проведення інвентаризації можна підвищити завдяки інтеграції новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які автоматизують процеси обробки обліково-аналітичних даних.

У ході дослідження Шевців Л., Дарчук П. [8] аналізують сутність, етапи та класифікацію інвентаризації, її роль у бухгалтерському обліку та господарському контролі, а також сучасний стан інвентаризаційної роботи на підприємствах. Розроблено рекомендації для вдосконалення організації та проведення інвентаризацій, спрямовані на підвищення ефективності контролю за матеріальними цінностями.

Огляд літератури та різноманітних підходів до проведення інвентаризації показує значущість цієї теми в управлінні підприємствами. Однак, попри численні наукові праці та практичні рекомендації, все ще є проблеми, які потребують глибшого вивчення та вдосконалення. Зокрема, необхідно приділити більше уваги

ефективності внутрішнього контролю у процесі інвентаризації, зокрема через проведення незалежних внутрішніх аудитів, що дозволить забезпечити прозорість і виявлення можливих недоліків в обліку та зберіганні матеріальних цінностей. Важливим аспектом є, також, встановлення чітких норм відповідальності для співробітників, що беруть участь в інвентаризації, що дозволить значно підвищити якість виконання завдань і забезпечити належний контроль за рухом майна.

Метою дослідження є аналіз ролі інвентаризації як інструмента управління активами та зобов'язаннями підприємства для забезпечення фінансової стійкості. Вивчення сутності, функцій та принципів інвентаризації дозволяє оцінити її значення в контексті точності фінансової звітності, попередження втрат і крадіжок, а також оптимізації ресурсів, що сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвентаризація - це процес перевірки, обліку і оцінки активів і зобов'язань підприємства. Основна мета інвентаризації полягає в підтвердженні фактичної наявності, кількості та стану майна, а також у виявленні розбіжностей між обліковими даними та реальною наявністю. Основні характеристики сутності інвентаризації представлено на рис. 1.

Інвентаризація є важливим інструментом управління підприємством, оскільки забезпечує відповідність облікових даних фактичній наявності активів і зобов'язань, сприяє виявленню помилок та крадіжок, а також підтримує дотримання норм і стандартів. Її результати використовуються для коригування бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, а також як основа для ухвалення управлінських рішень і подальшого планування. Інвентаризація також надає інформацію для реальної оцінки майна, оптимізації використання ресурсів і ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, що підвищує загальну ефективність і фінансову стабільність підприємства.

Функції процесу інвентаризації представлено на рис. 2, охарактеризуємо їх більш детально.

1. *Контроль за активами:* інвентаризація забезпечує постійний контроль над наявністю та рухом майна підприємства. Вона дозволяє виявити відхилення між

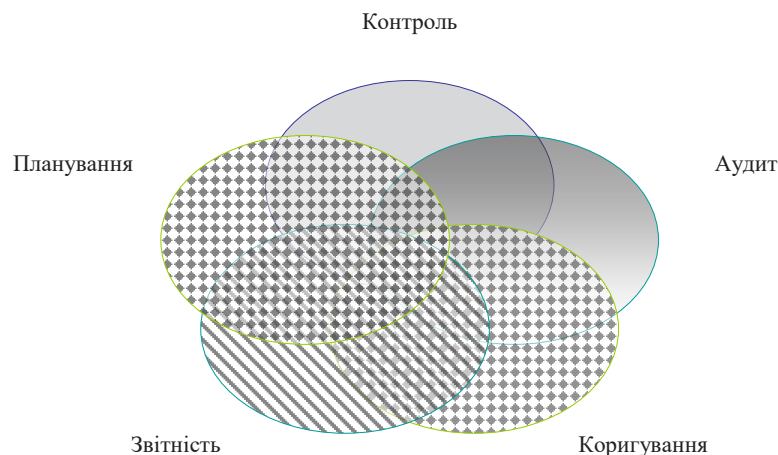

Рисунок 1 – Характеристики сутності процесу інвентаризації

Джерело: узагальнено на підставі [1–10]

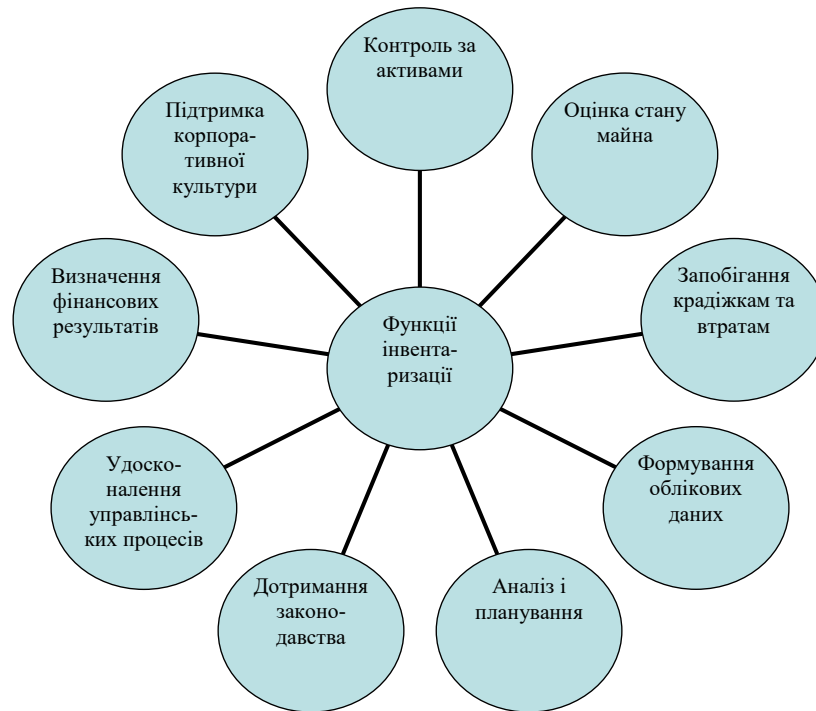

Рисунок 2 – Функції інвентаризації

Джерело: узагальнено на підставі [1–10]

фактично наявністю активів і даними бухгалтерського обліку, що є важливим для підтримання достовірності фінансової інформації. Регулярний контроль допомагає виявити помилки в обліку, неточності в звітності та невідповідності.

2. *Оцінка стану майна.* Під час інвентаризації проводиться оцінка фізичного стану активів, що дозволяє виявити потребу в ремонті, заміні або модернізації. Це особливо важливо для основних засобів, оскільки своєчасна оцінка їх стану може продовжити термін служби обладнання.

3. *Запобігання крадіжкам та втратам.* Регулярні інвентаризації є засобом запобігання крадіжкам та втрачання активів. Вони створюють додаткову перепону для можливих зловживань та недбалості в управлінні майном. Підвищення прозорості в обліку активів знижує ризик фінансових втрат.

4. *Формування облікових даних.* Інвентаризація є важливим етапом у процесі формування бухгалтерських звітів. Дані, отримані під час інвентаризації, використовуються для коригування облікових записів, забезпечуючи точність фінансової звітності. Це особливо актуально перед складанням річного звіту.

5. *Аналіз і планування.* Інформація, отримана під час інвентаризації, дозволяє підприємству проводити аналіз ефективності використання активів. Це включає в себе визначення ліквідності, оборотності та продуктивності майна. Знання про наявні ресурси допомагає розробляти стратегії для оптимізації використання активів і планування майбутніх інвестицій.

6. *Дотримання законодавства.* Згідно з вимогами законодавства та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію. Це забезпечує дотримання норматив-

них вимог та запобігає можливим санкціям за неналежне ведення обліку.

7. *Удосконалення управлінських процесів.* Інвентаризація дає змогу виявити недоліки в управлінні активами та оптимізувати процеси. Наприклад, результати інвентаризації можуть вказувати на неефективне використання певних ресурсів або потребу в удосконаленні складських процесів. Це сприяє розвитку управлінських практик і підвищенню загальної ефективності підприємства.

8. *Визначення фінансових результатів.* Інвентаризація допомагає у визначенні фінансових результатів підприємства, оскільки вона впливає на розрахунок собівартості продукції, обліку витрат і доходів. Наявність точних даних про активи є критично важливою для правильного відображення фінансових результатів у звітності.

9. *Підтримка корпоративної культури.* Регулярна інвентаризація формує в підприємстві культуру відповідальності та прозорості. Це підвищує свідомість працівників щодо значення обліку та управління активами, що в свою чергу може позитивно вплинути на загальний клімат у колективі.

Інвентаризація, як важливий елемент обліку і контролю за активами підприємства, ґрунтується на кількох ключових принципах – табл. 1.

Дотримання цих принципів допомагає забезпечити ефективність та надійність інвентаризації, що, в свою чергу, сприяє кращому управлінню активами підприємства і підвищує якість фінансової звітності.

Інвентаризацію, зазвичай, проводять у різні періоди, залежно від обставин. Охарактеризуємо періоди, коли саме має проводитися інвентаризація, а також випадки, коли це є обов'язковим – табл. 2.

Таблиця 1 – Принципи інвентаризації

Принципи	Характеристика
Повнота	всі активи і зобов'язання повинні бути включені в інвентаризацію. Це передбачає, що інвентаризаційний процес охоплює всі категорії активів, незалежно від їх місця розташування або стану
Об'єктивність	інвентаризація повинна проводитися незалежно та об'єктивно, без упереджень. Усі результати повинні бути достовірними, а процес -прозорим, щоб уникнути конфліктів інтересів.
Системність	інвентаризація має бути організованою і планомірною. Необхідно розробити чіткий графік і процедури проведення інвентаризації, що враховують специфіку підприємства.
Документування	усі етапи інвентаризації мають бути належно задокументовані. Це включає акти, звіти, протоколи, які служать підтвердженням проведення інвентаризації та її результатів.
Порівнянність	результати інвентаризації мають бути зіставлені з даними обліку, що дозволяє виявити розбіжності і вжити заходів для їх усунення.
Своєчасність	інвентаризація повинна проводитися регулярно і вчасно, щоб забезпечити актуальність інформації про активи. Це дозволяє швидко реагувати на зміни у стані майна
Відповідальність	кожен учасник процесу інвентаризації має чітко визначені обов'язки і несе відповідальність за виконання своїх завдань
Доступність	вся інформація, отримана в процесі інвентаризації, повинна бути доступною для осіб, які її потребують, таких як керівництво, аудиторі, бухгалтери

Джерело: узагальнено на підставі [2; 7; 8; 13]

Таблиця 2 – Випадки проведення інвентаризації

Види	Опис
1	2
<i>Регулярна інвентаризація – проводиться на заздалегідь запланованій основі</i>	
Річна інвентаризація	проводиться один раз на рік, зазвичай на кінець року, перед складанням річної фінансової звітності
Піврічна або квартальна інвентаризація	проводиться через певні проміжки часу, якщо підприємство має велику кількість активів або якщо це вимагається внутрішніми стандартами
<i>Позапланова інвентаризація проводиться у випадках, коли виникають обставини, що потребують термінового перевіряння активів</i>	
При зміні відповідальних осіб	коли змінюється особа, яка відповідає за майно (наприклад, завідувач складу або головний бухгалтер), проводиться інвентаризація для перевірки залишків
При виявленні крадіжки або зловживань	якщо є підозри на крадіжку, недбале ставлення до майна або порушення облікових процесів, позапланова інвентаризація допомагає швидко виявити відсутні або пошкоджені активи
Після аварій, стихійних лих або пожеж	у разі стихійного лиха, аварії або іншого форс-мажору (наприклад, пожежі або затоплення), що може пошкодити або знищити активи, проводиться інвентаризація для оцінки збитків і визначення необхідних відшкодувань
При перевірці відповідності даних бухгалтерії фактичному стану	якщо є підозри на неточність даних або помилки в бухгалтерському обліку, інвентаризація допоможе встановити, чи відповідають облікові записи реальному стану активів
<i>Інвентаризація при переході на нові стандарти або змінах законодавства</i>	
При зміні стандартів або впровадженні нових правил обліку	зміни в обліковій політиці або стандартах (наприклад, перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності або змінення порядку обліку певних видів активів) можуть вимагати проведення інвентаризації для коригування даних бухгалтерії
При змінах в податковому законодавстві	зміни в податковому законодавстві або в правилах обліку можуть також вимагати перевірки активів, особливо для визначення податкових зобов'язань
<i>Інвентаризація після реорганізації або зміни організаційно-правової форми підприємства</i>	
При ліквідації або реорганізації підприємства	інвентаризація є обов'язковою для виявлення всіх активів і зобов'язань підприємства, що підлягають передачі або ліквідації
При змінах власників підприємства	зміна власників або зміна управлінської команди вимагає перевірки стану активів підприємства для підтвердження їх вартості та правомочності їх володіння
<i>Інвентаризація у разі змін в організаційній структурі (наприклад, коли змінюються відділи, відповідальні за матеріальні цінності, проводиться інвентаризація)</i>	
При реорганізації внутрішньої структури	якщо змінюється розподіл обов'язків або структура управління, перевірка наявності та стану активів є важливою для коректного виконання змін
При зміні відповідальних осіб за матеріальні цінності	будь-яка зміна у складі відповідальних осіб (наприклад, зміна менеджера складу або бухгалтера) вимагає проведення інвентаризації для визначення точного стану майна
<i>Інвентаризація перед або після аудиторської перевірки для перевірки правильності обліку активів і забезпечення достовірності фінансової звітності</i>	
Перед аудиторською перевіркою	щоб переконатися, що всі активи зафіксовані в обліку та надані дані відповідають фактичному стану
Після аудиторської перевірки	в разі виявлення розбіжностей між обліковими даними та фактичною наявністю активів

Продовження табл. 2

1	2
<i>Інвентаризація за результатами управлінського аналізу (зокрема, керівництво підприємства може ініціювати інвентаризацію в разі потреби)</i>	
Для планування та оптимізації ресурсів	інвентаризація може бути частиною процесу стратегічного управління для визначення залишків запасів, підготовки до майбутніх закупок чи інвестицій, а також для оцінки потреби в ресурсах
<i>Інвентаризація в разі укладання або припинення договорів</i>	
При укладанні договорів оренди	для підтвердження стану і наявності майна, що передається в оренду чи лізинг
При завершенні договорів оренди	для оцінки стану майна, що повертається орендодавцю

Джерело: узагальнено на підставі [1; 2; 8–10; 13]

У процесі інвентаризації активів беруть участь різні учасники – рис. 3, кожен з яких виконує специфічні функції.

1. *Керівник* визначає політику інвентаризації, затверджують плани та графіки проведення інвентаризацій. Відповідають за загальне управління процесом і прийняття рішень на основі отриманих результатів.

2. *Бухгалтери* проводять підготовку до інвентаризації, включаючи облік активів і зобов'язань. Після завершення інвентаризації аналізують результати, складають звіти, вносять корективи в облікові записи у разі виявлення розбіжностей

3. *Інвентаризаційні комісії* – група осіб, що безпосередньо проводить інвентаризацію. Включає представників різних підрозділів підприємства (фінансовий, складський, виробничий), які мають знання про облікові активи. Комісія відповідає за проведення фізичного підрахунку, документування результатів і складання актів.

4. *Зовнішні аудитори*: у разі проведення аудиторської інвентаризації вони забезпечують об'єктивність і незалежність процесу. Оцінюють відповідність облікових даних фактичним, надають рекомендації щодо покращення системи обліку.

5. *Представники відділу матеріально-технічного забезпечення* бере участь у фактичному підрахунку активів на складах або у виробничих приміщеннях. Вони можуть забезпечити точність даних про наявність і стан товарів, сировини, обладнання.

6. *Внутрішні аудитори* проводять перевірки внутрішніх процесів, у тому числі інвентаризації. Аналізують дотримання процедур, виявляють слабкі місця у системі контролю.

7. *Засновники* зацікавлені у точності фінансової звітності підприємства, контролюють проведення інвентаризації, щоб забезпечити прозорість фінансових результатів.

Кожен учасник має важливу роль у процесі інвентаризації, і їх зусилля повинні бути узгоджені для досягнення точності та ефективності.

Чітке розуміння ролей та обов'язків допомагає забезпечити належну організацію інвентаризаційних заходів і досягнення поставлених цілей.

Алгоритм проведення інвентаризації представлено у табл. 3. Цей алгоритм допоможе провести інвентаризацію системно, з дотриманням усіх вимог і процедур.

Отже, інвентаризація є основним інструментом для перевірки достовірності залишків на рахунках бухгалтерського обліку, що є критично важливим для правильності прийнятих управлінських рішень. Помилки в оцінці можуть призвести до непотрібних витрат, а в деяких випадках – до штрафних санкцій, пені, неустойок або інших збитків. Інвентаризація гарантує точність бухгалтерської інформації, що, у свою чергу, забезпечує ефективність бухгалтерського обліку. Чим краще організований процес інвентаризації, тим вище надійність бухгалтерської системи, а також її роль у забезпеченні ефективного управління та внутрішнього контролю на підприємстві.

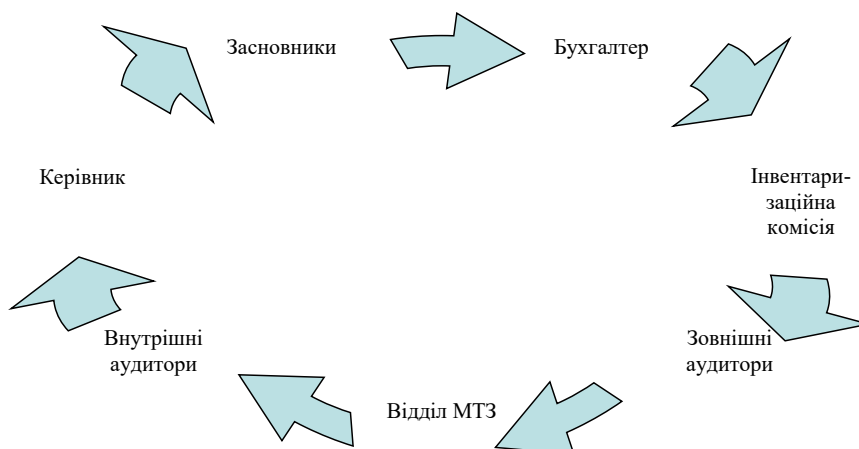

Рисунок 3 – Учасники інвентаризаційного процесу

Джерело: узагальнено на підставі [1; 2; 8–10; 13]

Таблиця 3 – Алгоритм проведення інвентаризації

Етапи	Послідовність дій
<i>1. Підготовчий етап</i>	
<i>1.1. Планування та підготовка до інвентаризації</i>	оцінка необхідності інвентаризації: інвентаризація проводиться з певною періодичністю, встановленою на підприємстві (наприклад, щорічно, раз на квартал). Окрім планових інвентаризацій, вони можуть бути ініційовані в разі змін в управлінні, продажу активів, чи після випадків крадіжок або псування майна.
	підготовка документів: формується план інвентаризації, включаючи розподіл обов'язків серед членів інвентаризаційної комісії та визначення строків проведення робіт. Потрібно підготувати інвентаризаційні акти, списки матеріальних цінностей, журнали обліку, первинні документи (накладні, акти прийому-передачі тощо)
	оповіщення співробітників: керівник інвентаризаційної комісії повинен попередити усіх відповідальних осіб і працівників підприємства про проведення інвентаризації та встановити чіткі терміни. Співробітники повинні мати змогу підготувати відповідні матеріальні цінності до перевірки.
<i>1.2. Формування складу інвентаризаційної комісії</i>	створюється інвентаризаційна комісія, до складу якої входять представники різних підрозділів (бухгалтерії, складу, виробництва). Комісія повинна бути уповноважена на здійснення всіх етапів перевірки та складання актів інвентаризації
	усі члени комісії підписують документи про конфіденційність та взаємну відповідальність за точність проведення інвентаризації
<i>1.3. Розподіл обов'язків</i>	визначається, хто саме з членів комісії буде відповідати за кожну групу об'єктів інвентаризації (матеріальні цінності, основні засоби, грошові кошти); визначаються часові рамки для кожного етапу процесу інвентаризації.
<i>2. Проведення інвентаризації</i>	
<i>2.1. Проведення фактичного підрахунку</i>	матеріальні цінності (товари, сировина, готова продукція, напівфабрикати) перевіряються шляхом підрахунку на складі чи в торгових точках. Для цього використовуються стандартизовані форми обліку (наприклад, інвентаризаційні списки).
	основні засоби (обладнання, транспортні засоби, будівлі) перевіряються через візуальну інспекцію та з перевіркою даних в інвентарних книгах. Технічний стан основних засобів оцінюється для виявлення псування чи морального старіння.
	монетарні активи (грошові кошти, дебіторська заборгованість) перевіряються через звірку з банківськими рахунками, документацією по взаєморозрахунках.
<i>2.2. Документальне підтвердження</i>	для кожної одиниці товарно-матеріальних цінностей, основних засобів і грошових коштів складаються акти, накладні, звіти про відсутність чи надлишки.
	під час перевірки бухгалтерських документів перевіряються відповідні накладні, акти прийому-передачі, ТТН, щоб підтвердити рух матеріальних цінностей і їх відповідність записам в обліку.
<i>2.3. Виявлення відхилень</i>	виявляються і реєструються всі відхилення між фактичною наявністю та даними обліку: нестача ТМЦ, надлишки (надмірна кількість товарів чи матеріалів); псування (товари, що втратили свою вартість через пошкодження); всі відхилення фіксуються в спеціальних актах інвентаризації та оформлюються відповідно до облікової політики підприємства.
<i>2.4. Оформлення інвентаризаційних актів</i>	після проведення підрахунків та перевірок кожен член комісії підписує інвентаризаційний акт. У документі вказуються: списки матеріальних цінностей та їх кількість, результати перевірки основних засобів, виявлені відхилення (нестача, надлишки), дата та місце проведення інвентаризації.
<i>3. Обробка результатів інвентаризації</i>	
<i>3.1. Звірка з обліковими даними</i>	після збору результатів фактичної інвентаризації вони звіряються з бухгалтерським обліком: для ТМЦ звіряються дані складських карток і рахунків; для основних засобів перевіряються інвентарні картки та баланс; для грошей та дебіторської заборгованості – звірка банківських та бухгалтерських записів.
<i>3.2. Оцінка відхилень</i>	у разі виявлення нестачі або надлишку складається акт, в якому зазначається причина виникнення відхилень: нестача може бути викликана крадіжкою, помилками в обліку, технічними або організаційними недоліками; надлишки можуть свідчити про помилки в підрахунках, переоцінці запасів або прострочених запасах; псування може бути результатом неякісного зберігання або пошкодження під час транспортування.
<i>3.3. Коригування облікових записів</i>	після того як інвентаризація завершена, необхідно коригувати дані бухгалтерського обліку згідно з фактичною наявністю: для нестач складаються відповідні коригуючі записи для списання ТМЦ; для надлишків – коригуються дані по складу і баланс; псування активів записується як зниження вартості або списання активів.
<i>4. Оформлення результатів інвентаризації</i>	
<i>4.1. Складання звітності</i>	оформляється підсумковий звіт за результатами інвентаризації, в якому міститься: опис процесу інвентаризації, деталізовані результати перевірки; рішення щодо відхилень (що робити з нестачею, надлишками, псуваннями); пропозиції щодо коригування обліку.
<i>4.2. Підписання та затвердження</i>	акти інвентаризації підписуються усіма членами комісії та затверджуються керівництвом підприємства; звіт передається до бухгалтерії для внесення відповідних коригувань у документи.
<i>5. Заключний етап</i>	
<i>5.1. Підготовка до перевірок</i>	після інвентаризації підприємство може бути готовим до перевірок органами контролю або аудиторами. Всі документи і акти повинні бути належним чином оформлені та збережені.
<i>5.2. Вжиття заходів за результатами інвентаризації</i>	якщо були виявлені порушення (крадіжки, помилки у підрахунках), приймаються дисциплінарні, адміністративні або юридичні заходи відповідно до внутрішніх процедур підприємства.

Джерело: узагальнено на підставі [1; 2; 8–10; 13]

Висновки. З метою подальшого удосконалення процесу інвентаризації, рекомендовано:

1. Для підвищення прозорості та ефективності інвентаризації доцільно запровадити регулярні внутрішні аудити, які проводитимуть незалежні аудитори або група перевірки. Вони можуть фокусуватись не тільки на результатах інвентаризації, але й на виявленні недоліків у процесах зберігання та обліку, виявленні слабких місць у системі внутрішнього контролю.
2. Запровадити систему матеріального заохочення для співробітників, які відповідально підходять до про-

цесу інвентаризації та підтримують порядок у зберіганні майна. Водночас важливо встановити жорсткішу відповідальність за порушення норм щодо збереження та обліку майна.

3. Забезпечити кращу координацію між підрозділами та внутрішніми відділами, що займаються інвентаризацією та обліком матеріальних цінностей: створити механізм своєчасного обміну інформацією про рух цінностей між складом, бухгалтерією, фінансовими відділами та запровадити систему оперативного оповіщення про виявлені нестачі, псування тощо.

Список використаних джерел:

1. Височан О., Височан О., Коркішко В. Інвентаризація запасів в умовах війни. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 20. С. 182–189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.21> (дата звернення: 31.12.2024).
2. Дубініна М.В., Багрін М.О. Концептуальна основа проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей аграрних підприємств. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2015. № 1. С. 150–152.
3. Красуцький В.В. Проблемні питання правового регулювання проведення інвентаризації майна банкрута. *Juris Europensis Scientia*. 2024. Випуск 1. С. 39–44. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/1_2024/10.pdf (дата звернення: 31.12.2024).
4. Марушко Н.С. Внутрішній контроль підприємств у системі протидії шахрайства: формування концептуальної моделі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023. № 2. С. 36–44. URL: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-5>. (дата звернення: 31.12.2024).
5. Прокопенко О., Божкова В., & Богачов Д. Роль внутрішнього контролю у формуванні ринкової стратегії підприємства. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № 37. С. 490–496. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/896>. (дата звернення: 31.12.2024).
6. Сакун А. Внутрішній контроль в системі інформаційного забезпечення потреб управління підприємства. *Scientific Collection "InterConf+"*. 2024. № 41(185. С. 107–116. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2024.010> (дата звернення: 31.12.2024).
7. Фрундіна Л., & Аргюх О. Вдосконалення процесу інвентаризації шляхом застосування комп'ютерних технологій. *ЛОГОС. ОНЛАЙН*. 2020. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/7357> (дата звернення: 31.12.2024).
8. Шевців Л., & Дарчук П. Особливості проведення інвентаризації на підприємствах України: стан і перспективи. *Scientific Collection "InterConf"*. 2022. № 132. С. 78–85. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1615> (дата звернення: 31.12.2024).
9. Інвентаризація: нові правила. URL: <http://www.audit-helper.com.ua/osnovnue-sredstva/inventarizatsiya-novi-pravila.html>. (дата звернення: 31.12.2024).
10. Інвентаризація-2023: перевірка об'єктів обліку URL: <https://ips.ligazakon.net/document/BZ014898>. (дата звернення: 31.12.2024).
11. Лега О.В. Економіко-правові аспекти матеріальної відповідальності облікових працівників. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3 (53). С. 150–151.
12. Плаксієнко В.Я., Єрмолаєва М.В., Грибовська Ю.М., Лега О.В., Романченко Ю.О., Мокієнко Т.В., Прийдак Т.Б., Яловега Л.В., Черненко К.В. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти / за ред. В.Я. Плаксієнка. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 440 с.
13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02 вересня 2014 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 31.12.2024).

References:

1. Vysochan O., Vysochan O., Korkishko V. (2024). Inventoryzatsiia zapasiv v umovakh viiny [Inventory of stocks in wartime]. *Tavriyskiy naukoviy visnyk. Seriya: Ekonomika – Tavriyskiy naukoviy vestnik. Series: Economics*, no. (20), pp. 182–189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.21> (accessed December 31, 2024).
2. Dubinina M. V., Bahrina M. O. (2015) Kontseptualna osnova provedennia inventaryzatsii tovarno-materialnykh tsinnostei ahrarnykh pidpriemstv [Conceptual basis for inventorying inventory of agricultural enterprises]. *Visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho ahrarno-ekonomichnoho universytetu – Bulletin of Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University*, vol 1, pp. 150–152.
3. Krasutskyi V. V. (2024) Problemni pytannia pravovoho rehuliuвання provedennia inventaryzatsii maina bankruta [Problematic issues of legal regulation of inventory of bankrupt property]. *Juris Europensis Scientia*, vol 1, pp. 39–44. Available at: http://jes.nuoua.od.ua/archive/1_2024/10.pdf. (accessed December 31, 2024).
4. Marushko N. S. (2023). Vnutrishnii kontrol pidpriemstv u systemi protyidii shakhraistva: formuvannia kontseptualnoi modeli [Internal control of enterprises in the system of combating fraud: formation of a conceptual model]. *Naukoviy visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav (seriya ekonomichna) – Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs (Economic Series)*, no. (2), pp. 36–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-2-5/> (accessed December 31, 2024).
5. Prokopenko O., Bozhkova V., Bohachov D. (2023). Rol vnutrishnoho kontroliu u formuvanni rynkovoї stratehii pidpriemstva [The role of internal control in the formation of the enterprise's market strategy]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, no. (37), pp. 490–496. Available at: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/896/> (accessed December 31, 2024).
6. Sakun A. (2024). Vnutrishnii kontrol v systemi informatsiinoho zabezpechennia potreb upravlinnia pidpriemstva [Internal control in the system of information support of enterprise management needs]. *Scientific Collection "InterConf+"*, no. (41(185), pp. 107–116. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2024.010/> (accessed December 31, 2024).

7. Frundina L., Artiukh O. (2020). Vdoskonalennia protsesu inventaryzatsii shliakhom zastosuvannia kompiuternykh tekhnolohii [Improving the inventory process through the use of computer technology]. *АНОС. ONLAIN*. Available at: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/7357> (accessed December 31, 2024).
8. Shevtsiv L., Darchuk P. (2022). Osoblyvosti provedennia inventaryzatsii na pidpriemstvakh Ukrainy: stan i perspektyvy [Features of inventory at Ukrainian enterprises: state and prospects]. *Scientific Collection "InterConf"*, no. (132), pp. 78–85. Available at: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1615> (accessed December 31, 2024).
9. Inventaryzatsiia: novi pravyla [Inventory: new rule]. Available at: <http://www.audit-helper.com.ua/osnovnue-sredstva/inventarizatsiya-novi-pravila.html>. (accessed December 31, 2024).
10. Inventaryzatsiia-2023: perevirka obiektiv obliku [Inventory-2023: verification of accounting objects]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/BZ014898>. (accessed December 31, 2024).
11. Leha O. V. (2010) Ekonomiko-pravovi aspekty materialnoi vidpovidalnosti oblikovykh pratsivnykiv [Economic and legal aspects of financial responsibility of accounting employees]. *Visnyk ZhDTU – Vestnik ZhDTU*, vol. 3 (53), pp. 150–151.
12. Plaksiienko V. Ya., Yermolaieva M. V., Hrybovska Yu. M., Leha O. V., Romanchenko Yu. O., Mokiienko T. V., Pryidak T. B., Yaloveha L. V., Chernenko K. V. (2020) Pervynnyi oblik u silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Primary accounting in agricultural enterprises]. Kyiv: "Tsentri uchbovoi literatury". (in Ukrainian)
13. Polozhennia pro inventaryzatsiiu aktyviv ta zoboviazan [Regulation on Inventory of Assets and Liabilities]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy [Order of the Ministry of Finance of Ukraine] No. 879 of September 02, 2014. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <http://www.rada.gov.ua>. (accessed December 31, 2024).

Leha Olha, Kantsedal Natalia, Peshkov Artem
Poltava State Agrarian University

INVENTORY AS A TOOL FOR ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF AN ENTERPRISE

In the current environment of constant changes in tax and accounting legislation, inventory is an important mechanism for adapting accounting practices to new regulatory requirements, ensuring transparency, accuracy and reliability of financial statements. The inventory process involves verifying the availability of assets, comparing them with accounting records, analyzing the causes of discrepancies, and developing measures to eliminate them. Regular and systematic inventorying contributes to the optimal use of enterprise resources, reduces the risks of fraud and unused reserves, and improves the quality of management decision-making. The purpose of the study is to examine the importance of inventory as a key tool for managing the assets and liabilities of an enterprise to ensure its financial stability. An analysis of the nature, functional purpose and principles of inventory helps to assess its role in ensuring the accuracy of financial statements, minimizing the risks of loss and abuse, as well as the efficient use of resources, which ultimately contributes to strengthening the financial stability of the enterprise. The article examines the methodological and organizational aspects of inventory, the role of its participants and the key stages of the process. Particular attention is paid to the practical aspects of implementing inventory in the activities of enterprises. In particular, the mechanisms for improving accounting and control procedures, such as the introduction of internal audits, improving interaction between departments, incentivizing employees, and integrating modern information and communication technologies, are considered. This allows not only to reduce the labor intensity of accounting and analytical work, but also to increase the speed and quality of response to changes in the accounting environment. The proposed recommendations are aimed at improving the efficiency of asset management, preserving material assets and ensuring the financial stability of enterprises in a competitive economic environment. The results of the study can be useful for both practitioners and academics in the field of accounting and financial control.

Key words: inventory, financial sustainability, control, internal audit, property, property status, management.

JEL classification: M11, M21, M41